

Sygn. akt VII U 566/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2016 r. w Warszawie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w

W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 1 marca 2016r. znak: ENMS/20/(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. S. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 lutego 2016r.

UZASADNIENIE

A. S. w dniu 14 marca 2016r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 1 marca 2016r., znak: ENMS/20/(...), odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że pracował na stanowisku kierowcy ciągnika. Pracę wykonywał w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Ś. w okresie od 16 lipca 1980r. do 4 maja 1984r. i ten okres powinien być uwzględniony na podstawie wydanego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych zgodnie z wykazem A, dział VIII, poz. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. oraz wyjaśnienia z dnia 09 marca 2016r. sporządzonego przez likwidatora T. W..

Ponadto ubezpieczony wskazał, że był zatrudniony na stanowisku zbrojarza. Prace wykonywał w Zakładzie Remontowo-Budowlanym (...) w okresie od 08 maja 2006r. do 08 listopada 2016r. Nie ma jednak możliwości skontaktowania się z pracodawcą w celu uzyskania wymaganego zaświadczenia.

Na stanowisku zbrojarza ubezpieczony był zatrudniony również w Przedsiębiorstwie Budowlanym i Produkcyjno-Handlowym (...) w K. w okresie od 19 czerwca 1995r. do 31 października 1995r. Po kontakcie z pracodawcą odmówił on wydania wymaganego zaświadczenia twierdząc, iż akta zostały przekazane A. C., który nie żyje.

Z kolei na stanowisku traktorzysty ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. z siedzibą w (...) w okresie od 7 maja 1984r. do 31 października 1986r. Zakład ten już nie istnieje, a jego archiwum znajduje się w (...) ZRK i OR C.. W związku z tym nie ma możliwości uzyskania wymaganego zaświadczenia o pracy w warunkach szkodliwych. Ubezpieczony wniósł, zatem o przesłuchanie świadków, którzy mogą potwierdzić wykonywaną przez niego pracę na w/w stanowisku. Wskazał również, że jako murarz-tylnik-spawacz był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano-Uslugowym (...) w okresie od 11 listopada 1986r. do 2 stycznia 1991r. Ten zakład pracy już nie istnieje, a jego archiwum znajduje się w Zakładzie (...) Urzędu Wojewódzkiego w W. Archiwum (...), Punkt (...) w C.. W związku z tym nie ma możliwości uzyskania wymaganego zaświadczenia o pracy w warunkach szkodliwych. Ubezpieczony wniósł, zatem o przesłuchanie świadków, którzy mogą potwierdzić wykonywaną przez niego pracę u w/w pracodawcy (odwołanie z dnia 14 marca 2016r. od decyzji ZUS z dnia 1 marca 2016r., znak: ENMS/20/(...), k. 2-3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania A. S. od decyzji z dnia 1 marca 2016r., znak: ENMS/20/(...), na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., a w przypadku rozszerzenia odwołania na decyzję z dnia 18 marca 2016r., znak: ENMS/20/(...), o umorzenie postępowania odnośnie zaskarżonej decyzji w tym zakresie, w jakim została zmieniona decyzją z dnia 18 marca 2016r., na podstawie art. 477⁽¹³⁾ k.p.c.

Uzasadniając przedstawione stanowisko organ rentowy w pierwszej kolejności wskazał, że w postępowaniu przed organem rentowym ubezpieczony nie udokumentował piętnastoletniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 5 lat, 9 miesięcy i 15 dni, do którego zaliczył okresy: od 21 maja 1973r. do 22 kwietnia 1974r. oraz od 1 lipca 1975r. do 12 maja 1980r.

Z uwagi na przedstawienie przez ubezpieczonego świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 9 marca 2016r., została wydana nowa decyzja z dnia 18 marca 2016r., w której Zakład zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia A. S. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Ś. od 16 lipca 1980r. do 4 maja 1984r. Po doliczeniu wskazanego okresu staż pracy w szczególnych warunkach wyniósł 9 lat, 7 miesięcy i 5 dni.

Organ rentowy nie uznał za okresy pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia:

- od 7 maja 1984r. do 31 października 1986r. w Spółdzielnia Kółek Rolniczych w G.;
- od 11 listopada 1986r. do 2 stycznia 1991r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano-Uslugowym;
- od 19 czerwca 1995r. do 31 października 1995r. w (...)

Za wskazane okresy ubezpieczony nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Przedstawił jedynie zeznania świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach, jednakże ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach w oparciu o inne dowody niż wskazane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), np. zeznania świadków, jest dopuszczalne jedynie w postępowaniu odwoławczym (uchwała SN z dnia 27 maja 1985r., III UZP5/85).

Wobec nieudokumentowania piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy decyzją z dnia 18 marca 2016r. ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury (odpowiedź ZUS na odwołanie z dnia 6 kwietnia 2016r., k. 12 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. ur. (...), ukończył naukę w 2 letniej (...) Szkole Zawodowej w W. w zawodzie murarz (odpis świadectwa szkolnego, tom II, k. 19 a.r.). Następnie podjął pracę jako tynkarz i w tym charakterze pracował:

- w Przedsiębiorstwie (...)W. w W. od dnia 27 maja 1972r. do 29 lipca 1992r. (świadcstwo pracy z dnia 5 grudnia 1972r., t. II, k. 23 a.r.);

- w Kombinacie Budownictwa Miejskiego (...) w W. od dnia 3 sierpnia 1972r. do dnia 30 kwietnia 1973r. (świadcstwo pracy z dnia 19 marca 1987r., t. II, k. 25 a.r.).

Od dnia 21 maja 1973r. do dnia 22 kwietnia 1974r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) Z., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości na stanowisku monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości (świadcstwo pracy, t. II, k. 26 a.r., świadcstwo wykonywania prac w warunkach szczególnych z dnia 15 czerwca 2015r., t. II, k. 27 a.r.). Następnie od dnia 1 lipca 1975r. do dnia 12 maja 1980r. podjął pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) Oddział (...). W okresie zatrudnienia ubezpieczony od 1 lipca 1975r. do 30 września 1979r. wykonywał prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, natomiast od 1 października 1979r. do 12 maja 1980r. wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym na stanowisku spawacza elektrycznego i gazowego (świadcstwo pracy z dnia 12 czerwca 2015r., t. II, k. 31 a.r.).

W okresie od 19 maja 1980r. do 15 lipca 1980r. A. S. był zatrudniony w Państwowym Ośrodku (...) w P. jako spawacz, a od 16 lipca 1980r. do 4 maja 1984r. jako kierowca ciągnika w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Ś. (świadcstwo pracy z dnia 3 maja 1984r., k. 39 tom II; świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 43 tom II, świadcstwo pracy z dnia 15 lipca 1980r., k. 37, t. II a.r.). Następnie w okresie od 7 maja 1984r. do 31 października 1986r. pracował na stanowisku traktorzysty w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. z siedzibą w (...) i kierując ciągnikiem realizował prace polowe dla gospodarzy z okolicznych wsi (orka, praca przy żniwach, wykopkach, sianokosach) i transportowe. Prace polowe wykonywane były w okresie letnim, a zimą prace polegające na transportowaniu piachu, czy żwiru pod budowę drogi. Zdarzały się wyjątkowo również prace remontowe sprzętu czy przy spawaniu różnych elementów. W/ w praca świadczona była przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez 12 -16 godzin dziennie, a nawet w nocy i w niedziele. Rzadko zdarzało się, że czas pracy ograniczał się do 8 godzin dziennie, częściej zdarzało się to w okresie zimowym (świadcstwo pracy z dnia 31 października 1986r., k. 45, tom II; zeznania świadków: J. M. i L. K., zeznania A. S., nagranie rozprawy z dnia 3 czerwca 2016r. - płyta CD, k.52 a.s.)

W okresie od 11 listopada 1986r. do 2 stycznia 1991r. A. S. pracował w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano-Usługowym (...) na stanowisku murarz-tylnkarz-spawacz. Wykonywał prace spawacza elektrycznego w pełnym wymiarze czasu pracy. Spawał wielkie płyty montażowe, stropy, balustrady, poręcze itp. Czynności te wykonywane były przez cały rok, stale z tym, że od dnia 7 września 1989r. do dnia 2 stycznia 1991r. ubezpieczony prowadził działalność gospodarczą i u pracodawcy korzystał z urlopu bezpłatnego. Działalność gospodarczą ostatecznie zakończył z dniem 8 czerwca 1992r. (świadcstwo pracy z dnia 2 stycznia 1991r., k. 47, tom II; zeznania świadków: J. A. i T. S., zeznania A. S., nagranie rozprawy z dnia 3 czerwca 2016r., płyta CD - k. 52 a.s., decyzja z dnia 8 czerwca 1992r., k. 49, t. II a.r.).

Następnie był zatrudniony:

- od dnia 22 czerwca 1992r. do dnia 4 sierpnia 1994r. w Przedsiębiorstwie Handlowo – Usługowo – Produkcyjnym (...) sp. z o.o. w K. na stanowisku murarz – brygadzysta (świadcstwo pracy z dnia 4 sierpnia 1994r., k. 51 t. II a.r.);

- od dnia 19 czerwca 1995r. do 31 października 1995r. w Przedsiębiorstwie Budowlanym i Produkcyjno-Handlowym (...) w K. na stanowisku zbrojarz w pełnym wymiarze czasu pracy (świadcstwo pracy z dnia 4 listopada 1995r., k. 55, tom II).

Po zakończeniu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym i Produkcyjno-Handlowym (...) w K. ubezpieczony był zarejestrowany jako osoba bezrobotna (decyzja z dnia 1 kwietnia 1996r., k. 57 t. II a.r., decyzja z dnia 25 sierpnia 1994r., k. 53 t. II a.r.).

W dniu 29 grudnia 2015r. A. S. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę wraz z informacją dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych, świadectwami pracy i zaświadczeniami

o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz świadectwami wykonywania prac w szczególnych warunkach (wniosek o emeryturę z załącznikami, k. 1-111, tom II a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 grudnia 2015r. decyzją z dnia 25 stycznia 2016r., znak: ENMS/20/(...), odmówił A. S. przyznania świadczenia, ponieważ nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999r. Zakład przyjął: okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 5 lat, 9 miesięcy i 15 dni oraz okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 24 lata, 10 miesięcy i 25 dni (decyzja ZUS z dnia 25 stycznia 2016r., k. 115 tom II a.r.).

Kolejnymi decyzjami z dnia 9 lutego 2016r. i 1 marca 2016r. Zakład ponownie odmawiał przyznania wnioskowanego świadczenia. W drugiej ze wskazanych decyzji z dnia 1 marca 2016r., od której A. S. się odwołał, organ rentowy wyliczył ubezpieczonemu okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 26 lat, 2 miesięcy i 5 dni oraz okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 5 lat, 9 miesięcy i 15 dni (decyzja ZUS z dnia 9 lutego 2016r., k. 117, t. II a.r., decyzja ZUS z dnia 1 marca 2016r., k. 131, t. II a.r.).

W dniu 18 marca 2016r. organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Ś. od 16 lipca 1980r. do 04 maja 1984r., ale decyzją ze wskazanej daty nadal odmówił przyznania emerytury. Po doliczeniu wskazanego okresu staż pracy w szczególnych warunkach wyniósł 9 lat, 7 miesięcy i 5 dni, zamiast wymaganych 15 lat (decyzja ZUS z dnia 18 marca 2016r., k. 133, t. II a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków (nagranie rozprawy z dnia 03.06.2016r., płyta CD - k. 52 a.s.): J. M. (minuty 00:09:00-00:16:00), L. K. (minuty 00:16:11-00:26:49), T. S. (minuty 00:26:49-00:38:00), J. A. (minuty 00:38:12-00:46:52) oraz zeznania ubezpieczonego A. S..

Zeznania świadków i strony były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Sąd ocenił je jako zasługujące na wiarę tym bardziej, że świadkowie pracowali z ubezpieczonym w tym samym zakładzie pracy. Mieli zatem sposobność, by obserwować A. S. w pracy i z tego względu ich wiedza odnośnie zakresu obowiązków, jakie ubezpieczony realizował, nie mogła być kwestionowana. Z tych samych przyczyn Sąd ocenił jako wiarygodne zeznania A. S., który – tak samo jak świadkowie – opisywał pracę w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. oraz w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano Usługowym w C..

Dowody z dokumentów, w szczególności znajdujące się w aktach osobowych oraz przedstawione przez ubezpieczonego wraz z wnioskiem o emeryturę, Sąd ocenił jako wiarygodne, gdyż korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi

i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za udowodnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 1 marca 2016r., znak: ENMS/20/(...), jako zasadne zasługiwało na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury

w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o których mowa w powołanym art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r., nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok SN z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Świadectwo pracy w warunkach szczególnych jest jednak dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie stanowi dowodu tego co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których w myśl stosowanego a contrario art. 244 § 1 k.p.c. nie zalicza się świadectwa pracy, skoro nie zostało sporządzone przez organy władzy publicznej ani inne organy państwowe (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013r., III AUa 783/13, Lex nr 1409118). Dodatkowo należy podkreślić, że w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być więc udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

W rozpatrywanej sprawie kwestią sporną było to, czy praca wykonywana przez A. S. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. w okresie od 7 maja 1984r. do 31 października 1986r., w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano Usługowym w okresie od 11 listopada 1986r. do 31 października 1991r. oraz w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) w okresie od 19 czerwca 1995r. do 31 października 1995r. miała charakter pracy w szczególnych warunkach i czy w związku z tym ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w takich warunkach. Spełnienie innych warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, nie było zaś przedmiotem sporu. A. S. ukończył 60 lat w dniu

1 lutego 2014r., posiada ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy i nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Organ rentowy uwzględnił A. S. okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 9 lat, 7 miesięcy i 5 dni, za który ubezpieczony przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Nie zostały uwzględnione natomiast te okresy, za które A. S. nie przedstawił takich dokumentów, a jedynie zeznania świadków. Sąd z uwagi na brak ograniczeń dowodowych i możliwość dowodzenia pracy w warunkach szczególnych wszelkimi środkami przewidzianymi w k.p.c., przesłuchał świadków i zgromadził dokumenty. Przeprowadzona na ich podstawie analiza wykazała, że ubezpieczony będąc zatrudnionym w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. w okresie 7 maja 1984r. do 31 października 1986r., w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano – Usługowym w okresie od 11 listopada 1986r. do 2 stycznia 1991r. oraz w Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 19 czerwca 1995r. do 31 października 1995r. wykonywał prace w warunkach szczególnych, które zostały wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A.

Dział V powołanego wykazu A zatytułowany „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” pod poz. 4 wymienia prace zbrojarskie i betoniarskie, a takie w okresie zatrudnienia Przedsiębiorstwie (...) wykonywał A. S.. U wskazanego pracodawcy był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy jako zbrojarz, a zatem okres pracy w charakterze zbrojarza, powinien być uwzględniony jako praca wykonywana w warunkach szczególnych. Wprawdzie pracodawca za wskazany okres nie wydał ubezpieczonemu świadectwa pracy w warunkach szczególnych, ale zgodnie z tym co zostało wskazane, taki dokument nie przesądza o możliwości uwzględnienia danej pracy jako realizowanej w warunkach szczególnych. W rozpatrywanej sprawie świadectwo pracy i zeznania ubezpieczonego potwierdzają wykonywanie prac zbrojarskich i co istotne organ rentowy tego nie zakwestionował. W toku postępowania nie wskazywał, że A. S. nie wykonywał prac tego rodzaju, a jedynie powoływał się na brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych, a zatem na względy formalne. Sąd z tych względów, biorąc pod uwagę treść zeznań, treść świadectwa pracy z dnia 4 listopada 1995r. oraz stanowisko Zakładu, ocenił, iż nie ma przeszkód, by pracę zbrojarza w Przedsiębiorstwie (...) uwzględnić jako wykonywaną w warunkach szczególnych.

Podobnie Sąd ocenił okres zatrudnienia A. S. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano Usługowym w C. za wyjątkiem okresu, gdy ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym z uwagi na wykonywanie działalności gospodarczej. Chodzi o okres od 7 września 1989r. do 2 stycznia 1991r., który – jak wynika ze świadectwa pracy i zeznań ubezpieczonego – był okresem urlopu bezpłatnego. W tym okresie A. S. nie świadczył pracy w oparciu o umowę o pracę, a zatem wykluczone jest uwzględnienie tego okresu. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 24 czerwca 2014 roku, przepisy rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego przesądzają, o tym, że prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie jego przepisów mogą nabyć wyłącznie ubezpieczeni, którzy legitymują się okresem pracowniczego zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Przy ustalaniu 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, nie uwzględnia się zatem okresu wykonywania działalności z zarobkowej na innej podstawie niż stosunek pracy (III AUa 79/14).

Oceniając pozostały okres zatrudnienia A. S. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano Usługowym w C. (od dnia 11 listopada 1986r. do 6 września 1989r.) Sąd miał na uwadze, że choć ubezpieczony zajmował stanowisko murarz – tynkarz – spawacz, to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza, która może być kwalifikowana jako realizowana w warunkach szczególnych zgodnie z wykazem A, działem XIV „Prace różne”, poz. 12 „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorym”.

Ubezpieczony wskazane prace wymienione w Dziale XIV pod poz. 12 wykonywał, co potwierdzili świadkowie J. A. i T. S. oraz sam ubezpieczony. Ze złożonych przez te osoby zeznań niebicie wynika, że A. S. wykonywał tylko i wyłącznie prace spawalnicze, spawał różne elementy, co trwało co najmniej 8 godzin, a nierzadko również dłużej. Z tego względu brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie stanowił przeszkody, by wskazany okres doliczyć do uwzględnionego już przez Zakład okresu pracy w warunkach szczególnych.

Jeśli chodzi zaś o pracę w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G., to Sąd ustalił, że ubezpieczony u w/w pracodawcy był przez cały okres kierowcą ciągnika realizującym prace polowe i transportowe, a sporadycznie prace przy naprawach. W wykazie A, dziale VIII „W transporcie i łączności” pod poz. 3 wymieniona jest praca kierowców ciągników (traktorzysty), kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Wprawdzie wskazywany Dział dotyczy branży transportowej i łączności, a Spółdzielnia Kółek Rolniczych działa w rolnictwie, jednak Sąd uznał, że możliwe jest stosowanie do ubezpieczonego poz. 3 Działu VIII. Sąd Najwyższy w wydawanych orzeczeniach nie miał wątpliwości, że praca kierowcy ciągnika, także wykonującego prace polowe, jest pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia (np. wyrok Sądu Najwyższego z 22 października 2013r., III UK 144/12, Lex nr 1455745). Podobne stanowisko, które Sąd Okręgowy podziela, zostało zaprezentowane w wyrokach Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 lutego 2013r. (III AUa 910/12, LEX nr 1282799) i z dnia 5 marca 2013r. (III AUa 1163/12), zgodnie z którymi przyjęcie, że tylko kierowcy ciągników, kombajnów i pojazdów gąsienicowych zatrudnieni w firmach transportowych wykonywali pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, wypaczałoby sens tej regulacji, gdyż te specyficzne pojazdy wykorzystywane są przede wszystkim do określonego rodzaju prac polowych, wojskowych, ziemnych, a nie jako środek transportu. Praca "traktorzysty" była wymieniona jako praca w warunkach szczególnych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1956r., poz. 39) w dziale XVII "rolnictwo", w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 1956r. do 31 grudnia 1979r. W rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w dziale X "W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym" traktorzysty nie wymieniono. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyporządkowanie pracy kierowcy ciągnika (traktorzysty) do działu VIII "transport" załącznika do rozporządzenia, było wynikiem wyłącznie tego, iż ciągnik, podobnie jak autobus, samochód ciężarowy, pojazd gąsienicowy, jest pojazdem silnikowym, którego definicję zawierała ustawa z 1 lutego 1983r. - prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 1983, nr 6, poz. 35 - obowiązująca od 11 lutego 1983r. do 30 czerwca 1999r.), a warunki uzyskiwania uprawnień do kierowania nim określał Minister Komunikacji (vide rozporządzenie Ministra Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z 13 października 1983r. w sprawie kierowców pojazdów silnikowych - Dz. U. 1990, Nr 73, poz. 438). Przyjmując przeciwną argumentację pozwanego należałoby wykluczyć jako pracę w warunkach szczególnych np. pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przewożącego wyłącznie pieczywo, z uwagi na niewymienienie pracy takiego kierowcy w dziale X "W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym".

Dodatkowo wskazać należy, iż prawodawca w tej samej pozycji działu VIII obok prac kierowców ciągników wymienił prace kierowców kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Oczywistym jest zaś, że urządzenie jakim jest kombajn jest maszyną rolniczą wykonującą prace polowe. Zestawienie tych trzech rodzajów prac (kierowca ciągnika, kombajnu i pojazdu gąsienicowego) łącznie pod poz. 3 działu VIII - w transporcie spowodowane było uznaniem tych prac za prace w warunkach szczególnych właśnie ze względu na samo kierowanie tymi pojazdami, a nie ze względu na wykonywanie takiej pracy wyłącznie "w transporcie" - rozumianym jako "w ruchu publicznym".

Dodatkowo, jak wskazał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 9 grudnia 2015r. - nie ulega wątpliwości, a wynika to z doświadczenia, podstawowym czynnikiem niekorzystnie oddziałującym na prace kierowców pojazdów wymienionych w dziale VIII pod poz. 3 są przede wszystkim drgania mechaniczne. Oczywistym jest, że na drgania narażeni są głównie kierowcy, traktorzyści, maszyniści i operatorzy wszelkiego rodzaju pojazdów i maszyn budowlanych, górniczych, drogowych i rolniczych, na których praca wykonywana jest w pozycji siedzącej. Inne wspólne tym stanowiskom czynniki szkodliwe dla zdrowia czy niebezpieczne to hałas i zagrożenie wypadkiem pociągającym skutki tak dla kierowcy jak i osób trzecich.

Jak wyjaśniono w artykule L. S. "Analiza całorocznej ekspozycji rolników indywidualnych na hałas i wibrację ogólną" (opublikowanym w piśmie Medycyna Środowiskowa - E. M. 2012; 15 str. 42 i n.) zasadniczymi źródłami drgań ogólnych, występującymi w rolnictwie są pojazdy rolne, do których należą ciągniki rolnicze różnych typów oraz samobieżne maszyny rolnicze - kombajny. W pojazdach tych zasadnicze znaczenie ma wibracja przekazywana z siedziska na całe ciało. Przeprowadzone pomiary przyspieszeń drgań wykazały, że istotne zagrożenie dla zdrowia rolników mogą stwarzać drgania mechaniczne występujące na siedziskach, podczas wykonywania takich prac jak: przetrząsanie i zgrabianie siana, rozsiewanie nawozów, agregatowanie gleby, koszenie trawy i kultywacja. Głównymi

źródłami hałasu występującymi w rolnictwie są: ciągniki rolnicze (wyposażone w silniki spalinowe o różnych mocach), współpracujące z zestawem maszyn rolniczych oraz samojezdne maszyny rolnicze (np. kombajny). Praca w narażeniu na hałas prowadzi do uszkodzeń narządu słuchu zaś praca w narażeniu na drgania ogólne może skutkować schorzeniami narządów wewnętrznych a przede wszystkim układu kostnego głównie kręgosłupa - dolegliwości bólowe w odcinku lędźwiowym, dyskopatie, zniekształcenia zwyrodnieniowe kręgow i stawów.

Nie ulega więc wątpliwości, że wyżej wskazane czynniki szkodliwe mogą niekorzystnie wpływać na organizm kierowcy ciągnika wykonującego prace polowe jak również, iż praca ta wymaga wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Takie same czynniki szkodliwe jak i wymagania co do sprawności psychofizycznej dotyczą kierowców ciągników w transporcie. Nie ma więc żadnego uzasadnienia odmienne traktowanie zatrudnionego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy kierowcy ciągnika pracującego w rolnictwie przy pracach polowych oraz kierowcy ciągnika w firmie transportowej. Na obu tych stanowiskach pracownicy spełniają wymogi określone w art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Podsumowując, Sąd Okręgowy ocenił, że prace ubezpieczonego w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. mogą być uwzględnione jako realizowane w warunkach szczególnych. Wydaje się, że organ rentowy co do zasady takiej możliwości też nie kwestionował - choć wykazy stanowiące załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego mają charakter stanowisko – branżowy, ponieważ uwzględnił ubezpieczonemu jako okres pracy w warunkach szczególnych zatrudnienie w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Ś. na stanowisku kierowcy ciągnika.

Analizując pracę ubezpieczonego w SKR w G. Sąd doszedł do przekonania, że A. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy realizował czynności, o których mowa w wykazie A, dziale VIII, poz. 3. Wprawdzie czasem realizował prace przy naprawach czy spawaniu, ale Sąd ocenił na podstawie tego, co zeznali świadkowie, że były to sytuacje sporadyczne, gdyż znaczącą część czasu pracy przekraczającego 8 godzin, A. S. spędzał kierując ciągnikiem. W takiej sytuacji okres jego pracy u w/w pracodawcy został uwzględniony jako praca w warunkach szczególnych.

Podsumowując, łączny wymiar pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych w spornych okresach oraz okres, który już uwzględnił organ rentowy, przekroczył wymagane 15 lat. W konsekwencji warunek, którego dotyczył spór, został więc spełniony i możliwe było przyznanie ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Ustalając termin, od którego Sąd Okręgowy uznał za zasadne przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, zastosowanie znalazł art. 129 pkt 1 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS. Stanowi on, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest więc, że świadczenie wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie.

W rozpatrywanej sprawie wniosek ubezpieczonego, po rozpatrzeniu którego zapadła zaskarżona decyzja został złożony 23 lutego 2016r. Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił więc decyzję w ten sposób, że przyznał A. S. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 lutego 2016r.

ZARZĄDZENIE

(...)